

Anti pest protocol

‘Pesten, daar doen we niet aan mee’

Status	Goedgekeurd SLO d.d. 10 april 2024 Goedgekeurd CvO d.d. Goedgekeurd GMR d.d. 14 mei 2024 Plaatsing intranet d.d. Plaatsing website d.d. Ouderapp d.d. -
Bewaker	Annelies Stoepker samen met anti-pestcoördinatoren
Herzieningstermijn	tweejaarlijks
Documentgeschiedenis	
Aangemaakt d.d.	15 december 2016
Update d.d.	februari 2022
	maart 2024

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding.....	4
1.) Uitgangspunten van het pestprotocol	5
2.) Wat is pesten?	5
3.) Rollen in pesten	6
4.) De aanpak van het pesten	7
5.) De aanpak in schema.....	8
Peermediation overeenkomst.....	10
Bijlage 1 – Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten.....	11
Bijlage 2 – Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling.....	12
Bijlage 3 – Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest.....	13
Bijlage 4 – Internetprotocol	14
Bijlage 5 – Bronnenlijst.....	15
Bijlage 6 – Leerlingtevredenheidsenquête in Vensters VO	16

Voorwoord

Per 1 augustus 2015 zijn scholen in het primair- en voortgezet onderwijs – als gevolg van een aanpassing van de onderwijswetten – verplicht zorg te dragen voor een veilige school.

Tussen de 5 en 10 procent van de leerlingen in het voortgezet onderwijs wordt regelmatig ernstig gepest. Dat betekent dat er in de klas gemiddeld twee tot drie leerlingen slachtoffer zijn van pestgedrag.

In de nieuwe wet “Sociale Veiligheid op school” staat dat het bevoegd gezag zorg draagt voor de sociale veiligheid op school, waarbij het bevoegd gezag in ieder geval:

- a. een anti-pestprogramma hanteert, dat voldoet aan de volgende criteria: 1°. het is theoretisch goed onderbouwd,
2°. het is empirisch adequaat onderbouwd,
3°. de randvoorwaarden zijn duidelijk beschreven;
- b. de sociale veiligheid van leerlingen op school monitort;
- c. er zorg voor draagt dat leerlingen, docenten en ouders een beroep kunnen doen op een antipestcoördinator of desgewenst een vertrouwenspersoon.
- d. er zorg voor draagt dat bij een persoon ten minste de volgende taken zijn belegd: 1°. het coördineren van het anti-pestbeleid,
2°. de belangenbehartiging in het kader van pesten.

Door de wetswijziging moeten scholen:

- aan een inspanningsverplichting voldoen om een actief veiligheidsbeleid te voeren;
- het effect van het veiligheidsbeleid periodiek monitoren;
- de volgende taken bij tenminste één persoon beleggen:
 - het coördineren van anti-pestbeleid;
 - het fungeren als vast aanspreekpunt voor leerlingen, ouders of medewerkers van de school in het kader van pesten;
- de onderwijsinspectie zal toezien op naleving van de wettelijke verplichtingen.

Inleiding

Een anti-pestprotocol is een handelingsplan voor de school. Enerzijds bevat het richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag, anderzijds staan er voorwaarden en activiteiten in die pesten kunnen voorkomen en oplossen. Een anti-pestprotocol geeft leerlingen, docenten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het volgen van het protocol ontstaat een samenwerking tussen docent, pester, gepeste, overige leerlingen en, indien noodzakelijk, ouders. Met wie wordt er gepraat, wie zijn daarbij en wat zijn de te zetten stappen?

Dit protocol geeft aan dat de school onderkent dat pesten een probleem is en dat het niet gedoogd wordt. De school wil direct optreden als er sprake is van pesten en wil daarmee de pesters duidelijk maken dat wat ze doen risico's met zich meebrengt. Het protocol bevat uitleg over het belang ervan, de uitgangspunten, de gevaren van pesten en de verschillende rollen bij het pesten. Ook bevat het protocol aandacht voor de preventie, de signalen en de methoden en tevens is er in opgenomen welke contactpersonen en instanties, zowel binnen als buiten de school, betrokken zijn.

Om het protocol compleet te maken is er aandacht voor het cyberpesten (digitaal pesten op bijvoorbeeld social media).

De school gaat in gesprek met leerlingen en/of ouders als een leerling betrokken is bij pesterijen. Bij ernstige belediging of mishandeling kan er sprake zijn van een strafbaar feit. In dat geval kan er aangifte worden gedaan bij de politie.

De acties die de school onderneemt zijn niet vaststaand. Afhankelijk van ontwikkelingen binnen de school en in de maatschappij, zal ook het handelen rond het pesten zich verder ontwikkelen. In dat geval zal het protocol aangepast worden.

Dit protocol wordt tweejaarlijks geëvalueerd.

1.) Uitgangspunten van het pestprotocol

Het pestprotocol is gebaseerd op een aantal uitgangspunten. Deze zijn:

- pesten wordt door alle betrokkenen (school, ouders en leerlingen) onderkend als een probleem;
- school, ouders en leerlingen spannen zich gezamenlijk in om pestgedrag te voorkomen;
- docenten/OOP medewerkers, leerlingen en ouders zijn alert op pestgedrag en proberen dit tijdig te signaleren;
- als pesten voorkomt, nemen docenten/OOP, leerlingen en ouders duidelijk stelling tegen dit gedrag en ondernemen actie;
- op school zijn vertrouwenspersonen aanwezig waarbij leerlingen en medewerkers in vertrouwen hun verhaal kunnen neerleggen.

2.) Wat is pesten?

Er is sprake van pesten als een leerling regelmatig en systematisch wordt uitgescholden, bedreigd of geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend. Leerlingen die worden gepest schamen zich vaak en medeleerlingen ervaren het signaleren van pestgedrag soms als "klikken"/"snitchen"

Plagen en pesten:

We spreken over plagen als personen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer.

Bij pesten is er sprake van machtsverschil tussen dader en slachtoffer. Met machtsverschil wordt een verschil in fysieke of psychologische kracht en/of een verschil in sociale status, bedoeld.

Er zijn verschillende vormen van pesten:

- **fysiek pesten:** slaan, schoppen, duwen, maar ook vernielen, afpakken of zoekmaken van eigendommen, en het gebruik van (steek)wapens;
- **verbaal pesten:** uitschelden, vernederen, afpersen, bedreigen of nare bijnamen geven of dingen posten over een ander op sociale media;
- **schriftelijk:** onaangename of bedreigende briefjes en/of digitale berichtjes schrijven, (zie ook bijl. 4);
- **achtervolgen:** opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten/rijden of opsluiten;
- **afpersen:** dwingen om geld of spullen af te geven of afdwingen om iets voor de pester te doen;
- **relationeel pesten:** aantasten van iemands sociale relaties en reputatie;
- **direct relationeel pesten:** iemand negeren, de rug toe keren, zeggen dat iemand niet mee mag doen;
- **indirect relationeel pesten:** roddelen, anderen aanzetten om iemand buiten te sluiten, intimidatie, manipulatie;
- **cyberpesten:** pesten via elektronische middelen/sociale media, door middel van een computer of (mobiele)telefoon.

Hoe wordt er gepest?

Bij alle onderwijsvormen hoort een eigen (leeftijd adequate) zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Leerlingen in het voortgezet onderwijs staan niet alle momenten van de dag onder directe toezicht. Veel pestgedrag speelt zich af dan ook af in het verborgene. Dat maakt het moeilijk om er grip op te krijgen.

Mogelijke signalen:

- prikkelbaar, boos, verdrietig
- niet meer naar school willen (bv. na het weekend/vakantie)
- bepaalde kleren niet meer willen dragen
- thuis niet meer vertellen over school
- afname van het contact met medeleerlingen, veel thuis zijn
- slechte schoolresultaten
- slecht slapen (nachtmerries)
- fysieke klachten (hoofdpijn, buikpijn)
- blessures hebben of deze zelf scheppen

3.) Rollen in pesten

- **Slachtoffers** voelen zich vaker ongelukkig, zijn angstiger, somber, hebben vaak last van fysieke klachten (buikpijn, weinig eetlust, slecht slapen), staan geïsoleerd in de groep, hebben weinig vrienden, vermijden school (spijbelen), presteren soms slecht of lijden soms zelfs aan waanideeën. Daarnaast kunnen slachtoffers ook agressief en irritant worden en storend gedrag tegenover anderen gaan vertonen.
- **Daders** (de pesters) nemen het initiatief te pesten. Het zijn vaak de sterkeren in de groep. Ze lijken populair. Ze dwingen hun populariteit af door stoer, niet-kwetsbaar gedrag. Vaak ook zijn ze van binnen onzeker, vaak ook voelen ze zich niet schuldig en zijn ze van mening dat het pestslachtoffer er om vraagt.
- **Meelopers** doen actief mee met het pesten (duwen/slaan/schelden enz.). Het gedrag van meelopers komt vaak voort uit het feit dat ze zo de minste kans lopen zelf gepest te worden. Ook kan het zijn dat ze het stoere gedrag interessant vinden en mee wensen te liften op de populariteit van pesters. Verder kan het zijn dat ze meelopen uit angst hun vrienden te verliezen.
- **Aanmoedigers** ondersteunen het pestgedrag van de dader, pesten niet actief mee maar moedigen de dader aan, bijvoorbeeld door te lachen.
- **Buitenstanders** zijn niet actief betrokken. Ze zijn wel negatief aanwezig. Ze doen niks maar 'wie zwijgt, stemt toe'.
- **Verdedigers** helpen het slachtoffer, treden actief op tegen de dader, troosten of stellen het slachtoffer gerust.

4.) De aanpak van het pesten

Alle betrokkenen van het SVO-Eemsdelta zien pesten als een probleem. Zij werken samen en stellen zich actief op om de problemen rond het pesten aan te pakken. Het pestgedrag wordt niet geaccepteerd. Zij laten leerlingen weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en wijzen leerlingen erop dat ze om die hulp kunnen en moeten durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze individuele en groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Uitgangspunten:

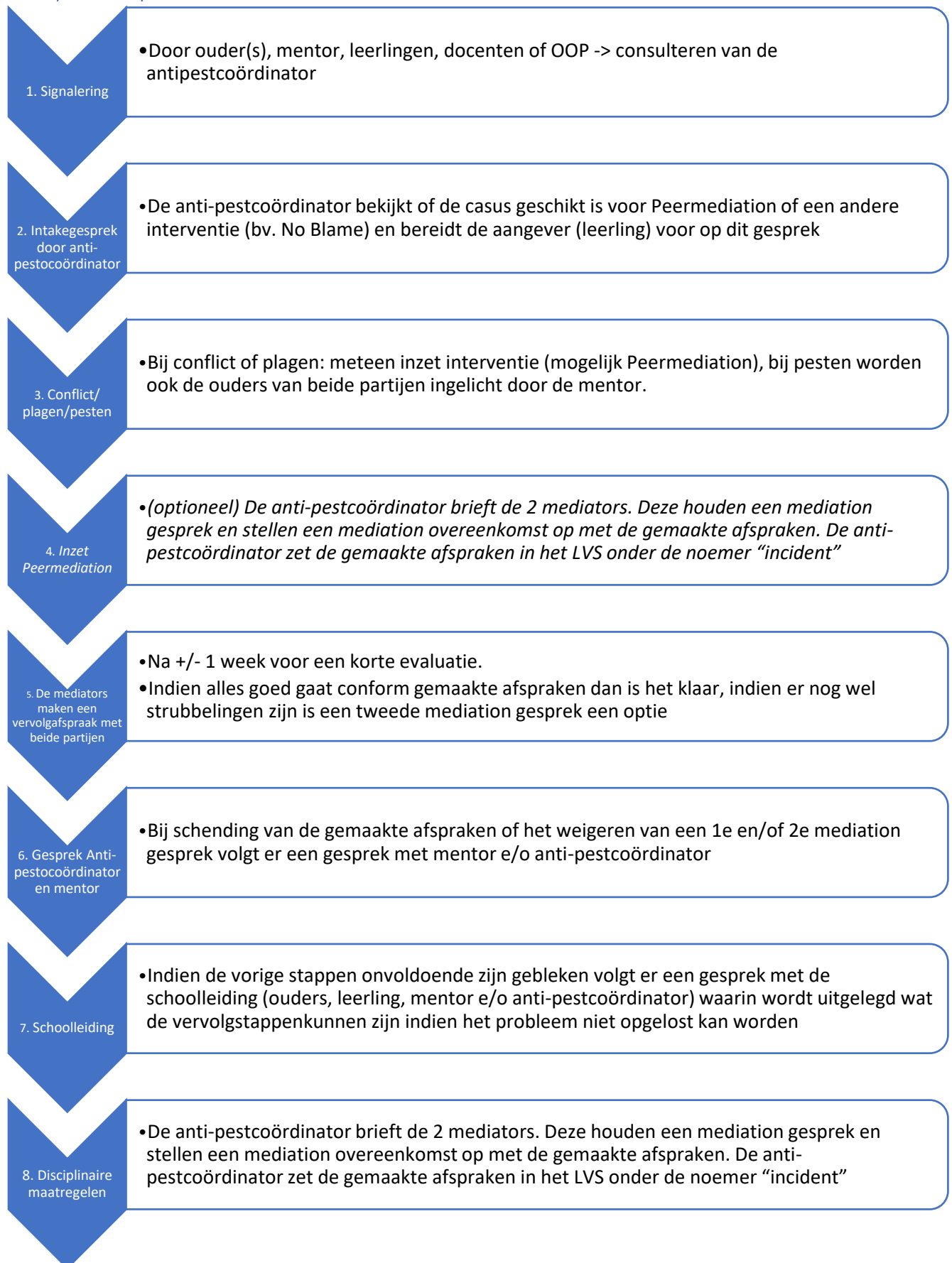
- de school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren;
- alle betrokkenen hebben een taak in het signaleren, stelling nemen en het aanpakken van pestproblematiek;
- de school beschikt over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt;
- leerlingen weten dat ze hulp kunnen krijgen in de school en worden geacht die hulp te vragen;
- de school ontplooit preventieve en onderhoudende lesactiviteiten (mentorlessen, projecten);
- het onderwerp pesten komt jaarlijks terug op de teamagenda's.

De vijfsporenaanpak

Door het onderschrijven van het Nationaal onderwijsprotocol (bijlage 1) verbindt het SVO-Eemsdelta zich aan de zgn. 'vijfsporenaanpak'.

1. *De algemene verantwoordelijkheid van de school*
De school zorgt ervoor dat er een goed beleid is aangaande pesten en dat alle betrokkenen voldoende kennis hebben van de problematiek en de aanpak.
2. *Het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt*
Het probleem wordt serieus genomen, er wordt gezocht naar wat er gebeurd, er wordt overlegd over oplossingen en er wordt hulp aangeboden. Het pesten moet altijd worden gestopt maar soms ook moet de gepeste aan zichzelf werken (aandacht voor slachtoffer – bijlage 2).
3. *Geven van aandacht aan de pester*
Het confronteren van de pester met zijn gedrag en de gevolgen. Het boven tafel krijgen van de achterliggende oorzaken van het pesten. Het wijzen op het eventuele gebrek aan empathisch vermogen en het aanbieden van een oplossing/hulp (aandacht voor pester – bijlage 3).
4. *Het betrekken van de middengroep bij het pestprobleem*
De mentor bespreekt het pesten en de verschillende rollen van de leerlingen en de mogelijke oplossingen. De mentor monitort de problematiek (aandacht voor klas/groep). Dit gebeurt door het onderwerp pesten structureel tijdens de mentorlessen aan de orde te hebben (bijlage 4).
5. *Het bieden van steun aan de ouders*
De school neemt ouders serieus, geeft adviezen, werkt met ze samen en verwijst eventueel naar deskundige hulpverleners.

5.) De aanpak in schema



Toelichting schema:

1. Het pesten wordt gesignaleerd. Alle medewerkers van de school hebben hier een taak. Er wordt een inschatting gemaakt van de ernst door degene die signaleert (bv. docent, mentor, leerling coördinator) en deze consulteert de mentor en de anti-pestcoördinator.
2. De anti-pestcoördinator voert een intakegesprek met de aangever en bekijkt of de casus geschikt is voor Peermediation of een andere interventie (bijvoorbeeld No Blame of Meidenvrij). Als voorbeeld; strafbare feiten zijn niet geschikt maar moeten worden doorgezet naar de politie.
3. Bij conflicten of plagerijen kan Peermediation worden ingezet. Wanneer er sprake is van pesten worden de ouders van beide partijen ook ingelicht door de mentor.
4. Op alle deelscholen op de Campus kan Peermediation worden ingezet. Bij Peermediation worden medeleerlingen ingezet om te helpen het probleem op te lossen. Er wordt, in goed overleg, een oplossing bedacht en hiermee is de Peermediation afgerond. Het kan zo zijn dat hier meerdere sessies voor nodig zijn. Binnen de locatie is een medewerker verantwoordelijk voor de organisatie van de Peermediation.
5. De mediators maken na +/- 1 week een vervolgspraak met beide partijen om te kijken naar de stand van zaken na het gesprek.
6. Als Peermediation niet heeft gewerkt wordt overgegaan op een gesprek met de mentor en anti-pestcoördinator. Hiermee komt de mentor weer nadrukkelijk in beeld. Er wordt besproken waarom de Peermediation niet is gelukt en er worden nieuwe afspraken gemaakt waarbij ook de vervolgstap (gesprek met de schoolleiding) wordt aangegeven. Het traject krijgt een 'zwaardere' status.
7. Wanneer ook dit geen effect heeft, volgt het gesprek met de schoolleiding. Hierin wordt aangegeven wat de gevolgen kunnen zijn (disciplinaire maatregelen) indien de situatie en het gedrag niet veranderen.
8. Mocht ook het gesprek bij stap 7 niet leiden tot verbetering dan zal de school overgaan tot de in stap 7 aangekondigde maatregelen en zoals vastgelegd in het van toepassing zijnde protocol.

Het plan voorziet erin dat het pesten op een voor alle betrokkenen veilige manier wordt opgelost en dat het leerlingen (en volwassenen) leert om op een andere manier om te gaan met conflicten. Uitgangspunt is de gedachte dat het uiteindelijk niet helpt om te (dreigen met) straffen en dat het probleem samen opgelost dient te worden.

Peermediation overeenkomst

De ondergetekenden,

Naam :

Naam :

Spreeken hierbij af dat ze onder leiding van :

Naam :

Naam :

Zich allebei verplichten het conflict dat ze onderling hebben, zullen oplossen volgens de onderstaande regels:

1. Iedereen laat elkaar uitpraten en luistert naar elkaar.
2. Jullie bedenken samen een oplossing.
3. Alles wat besproken wordt, is en blijft vertrouwelijk.
4. Jullie praten zoveel mogelijk met elkaar en niet tegen ons.
5. Er wordt op geen enkele manier gescholden, negatief over de ander gesproken, lichamelijk geweld gebruikt of daarmee gedreigd.
6. Jullie moeten het allebei met de gekozen oplossing eens zijn.
7. De oplossing moet controleerbaar zijn.

Handtekening

Handtekening

.....

.....

Gemaakte afspraken:

.....

.....

.....

Handtekening

Handtekening

.....

.....

Bijlage 1 – Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten

Het Nationaal onderwijsprotocol tegen Pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij leerlingen expliciet aandacht te geven en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van leerlingen te verbeteren.

De school verklaart het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoek blijkt dat één op de zestien leerlingen (+/- 56.000) in het voortgezet onderwijs slachtoffer is van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders, in het bijzonder door ouders en docenten.
2. Het bevoegd gezag en directie gaan, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het pestprobleem, uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen docenten, leerlingen en ouders, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op samenwerking.
3. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder punt 2, ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en te onderhouden.
4. De school (alle medewerkers) verbindt zich daarom het volgende te doen:
 - het werken met de ‘vijfsporenaanpak’;
 - de leerlingen bewust maken en bewust houden van het bestaan en de zwaarte van het pestprobleem;
 - het bewust maken en bewust houden van de (levenslange) gevolgen van pesten;
 - het zorgen voor een voor ieder aan de school verbonden persoon toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen;
 - het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor ouders, de aanschaf van boeken en andere informatie wordt bekostigd;
5. De tekst van dit document wordt verder bekend gemaakt via de schooldocumentatie en de website van de school.
6. Het bevoegd gezag en de directie zorgen er voor dat naar aanleiding van de ondertekening van dit protocol een gericht beleid tegen het pesten wordt gevolgd.

Naam en plaats van de school	SVO-Eemsdelta
Getekend namens	:
Bevoegd gezag	:
Directie	:
Personeel	:
Medezeggenschap/ouderraad	:

Bijlage 2 – Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? ((h)erkenning van het probleem?)
- Door wie? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar? (doorvragen: zijn er nog meer plaatsen?)
- Hoe vaak? (doorvragen: hoe vaak de laatste week / maand?)
- Hoe lang speelt het pesten al? (doorvragen: ook al op de vorige school?)
- Weten anderen dat je wordt gepest (ouders, vrienden)?
- Wat heb je tot nu toe gedaan om het pesten aan te pakken?
- Zijn er anderen die jou proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op het volgende:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal heeft de leerling? (straalt de leerling wel/niet zelfverzekerdheid uit?)
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
- Overweeg Peermediation of No Blame in te zetten.

Bijlage 3 – Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest

Doelen van dit gesprek:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de gevolgen ervan voor de ander
- Onderliggende oorzaken boven tafel te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren (niet bedoeld als kritiek geven)

Confronteren is:

- **Probleemgericht** - richt zich op het gedrag dat waar te nemen is.
Zodra er interpretaties gegeven worden aan het gedrag wordt het persoonsgericht, dat is niet de bedoeling. (vb. *drinken in de tas van een ander* - "*je denkt zeker dat je de lolligste bent*"). Zodra we gaan interpreteren, reageren we ons gevoel van frustratie op de ander en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- **Relatiegericht** – richt zich op de inhoud met behoud van de relatie.
Zeg bv. niet: "*Je bent erg gemeen*", zeg "*Ik vind dat je heel erg gemeen tegen haar doet en ik wil dat je daarmee stopt*". Laat de leerling weten dat je met hem/haar verder wilt maar dat het gedrag moet stoppen. Geef de pester niet het gevoel dat hij/zij waardeloos is.
- **Specifiek blijven** – richt zich op de betreffende situatie.
Laat de kritiek niet algemeen worden. Zeg bv: "*In dit geval zie ik dat je weigert naast de ander te gaan zitten*". Zeg niet: "*Je weigert altijd naast hem te zitten*". Vermijdt woorden als altijd, vaak, meestal.
- **Veranderingsgericht** – richt je op hoe het anders kan.
Je stelt vast wat er is gebeurd. Inventariseer vervolgens hoe het anders kan.

Onderliggende oorzaken

Als het probleem is benoemd en de aandacht heeft, is het belangrijk je te richten op het waarom. Hoe komt het dat je dit gedrag vertoont, wat levert het je op, wat reageer je af op de ander, etc. Maak duidelijk dat er vaak een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in het gedrag. Vraag de leerling wat hij/zij er aan denkt te gaan doen. Biedt zelf hulp of schakel een andere functionaris in (bv. vertrouwenspersoon, peermediator).

Het pestgedrag moet stoppen

Benadruk dat het pesten moet stoppen en benoem de consequenties (zie anti-pest-protocol).

Bijlage 4 – Internetprotocol

Internet is een medium waarover er binnen de school afspraken gemaakt zijn. Hoe gebruik je internet? Maar vooral: hoe gedraag je je op internet en hoe ga je met elkaar om? Leerlingen, docenten en schoolleiding dienen gezamenlijk een aantal afspraken te hanteren omtrent het gebruik van internet op school én buiten school.

Algemeen:

- Geef nooit persoonlijke informatie door op internet, zoals namen, adressen en telefoonnummers, e-mail adressen, wachtwoorden.

E-mail en chat:

- Verstuur bij e-mail berichten nooit foto's van jezelf of van anderen zonder toestemming van die personen.
- Beantwoordt nooit e-mails waarbij je je niet prettig voelt of waar dingen in staan waarvan je weet dat dat niet hoort.
- Verstuur ook zelf dergelijke mailtjes niet: geen flauwe grappen, dreigmail of hate-mail.
- Verstuur geen anonieme of pseudonieme mail.
- Reageer niet op flames en seksuele toespelingen op de chat en post zelf ook geen lompe berichten en bedreigingen.
- Open geen mailtjes van onbekenden en geen attachments.
- Beledig niemand tijdens het chatten, praat ruzies uit buiten internet.
- Denk na voor je iets zegt: op de meeste sites wordt alles geregistreerd.
- Blokkeer de afzender bij pest-mails of -sms'jes en bewaar de pestmail of sla de berichtjes op. Het zijn bewijzen die tegen de pester gebruikt kunnen worden.
- In sommige gevallen kun je aangifte doen bij de politie. Pesten kan zo hardnekkig zijn dat het 'stalken' wordt genoemd. Dit is strafbaar. Ook als er een bewerkte of blootfoto van jou op internet staat, kun je aangifte doen.
- Praat erover. Blijf er niet alleen mee zitten, zoek iemand met wie je erover kan praten.

School:

- Download niets op je schoolprofiel wat je niet nodig hebt voor school: geen muziek, geen filmpjes, geen software.
- Gebruik een ander adres (bv. Hotmail) dan je schooladres om je te registreren op websites die niets met school te maken hebben.
- Vertel het je docent meteen als je informatie tegenkomt waardoor je je niet prettig voelt.
- Mocht je je vervelend voelen door iets wat je gezien hebt op internet, stap dan af op iemand die je vertrouwt, bijvoorbeeld de mentor.

Bijlage 5 – Bronnenlijst

Algemene zoekpagina's

- www.pesten.startkabel.nl
- www.pesten.startpagina.nl
- www.dekinderconsument.nl
- www.veiliginternetten.nl
- www.mijnkindonline.nl (voor ouders)

Pesten

- www.pestweb.nl
Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en docenten.
- www.pesten.net
Site voor en door slachtoffers (Bob van der Meer).
- www.surfsafe.nl
- www.nji.nl/antipestprogramma

Cyberpesten/Veilig internetgebruik

- www.stopdigitaalpesten.nl
Campagne van Sire (Stichting Ideële Reclame)
- www.digibewust.nl
Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over veilig gebruik van internet
- www.ppsi.nl
PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over agressie, geweld, discriminatie en racisme.
- www.schoolenveiligheid.nl
Centrum voor school en veiligheid van het APS verzamelt en verspreid informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.
- www.veilig.kennisnet.nl
Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.

Films met pesten als thema

- Bluebird (2004)
- Mean creek (2005)
- Mean girls (2006)
- Spijt (2013 – vanaf klas 3)

Bijlage 6 – Leerlingtevredenheidsenquête in Vensters VO

Eerste kamer stemt in met wet sociale veiligheid op scholen: *Leerlingtevredenheidsenquête in Vensters VO wordt aangepast.*

Nadat de Tweede Kamer eerder akkoord was gegaan, heeft ook de Eerste Kamer op 26 mei 2015 de wet “Sociale veiligheid op scholen” aangenomen. In augustus 2015 is de wet in werking getreden. Met de wet worden schoolbesturen verplicht om zorg te dragen voor de sociale veiligheid op hun school/scholen. Zij mogen zelf bepalen hoe zij dit aanpakken.

In de wet staat dat scholen een ‘gestandaardiseerd instrument’ moeten gebruiken om jaarlijks te meten hoe het ervoor staat met het welbevinden van leerlingen en de veiligheid op school. Het gaat daarbij niet om één en hetzelfde instrument voor alle scholen. Scholen die al een succesvol instrument gebruiken, kunnen dat blijven inzetten.

Momenteel werkt het SVO-Eemsdelta met de leerlingtevredenheidsenquête in Vensters VO. Deze sluit aan bij wat de nieuwe wet qua monitoring van scholen vereist. Deze enquête geldt dan ook als geschikt instrument om de tevredenheid van leerlingen en de veilig